

לפני כבוד השופטת יעל אילני

התובע אמיר סימן טוב

נגד

- הנתבעים
1. אוויטה
 2. יהודה קפויה
 3. שי רוקח
 4. ארנון שבתאי

פסק הדין

1. לפני תביעה לפיצוי בעקבות הפרת הוראות חוק הגבלת העישון במקומות ציבוריים, תשמ"ג-1983 (להלן: "החוק").
2. הנתבעים מס' 2-4 הם הבעלים, המפעילים והמחזיקים, במשותף, של 'בר קפה לאונג' בשם 'אוויטה'. התובע נוהג לבקר במקום ולבלות בו.
3. טענות הצדדים פורטו בהרחבה בכתבי טענותיהם ובהשלמות בכתב שהגישו. כמו כן שמעתי את הצדדים ואת עדיהם. לאחר שבחנתי את מכלול הראיות והטענות החלטתי לקבל את התביעה, ולהלן נימוקיי.
4. טענתם העיקרית של הנתבעים היא שהוראות החוק אינן חלות על מקום מסוגו ואופיו של 'אוויטה'. הנתבעים מפנים לתוספת לחוק (סעיף 1) בה פורטו המקומות שהם בגדר "מקום ציבורי" כהגדרתו בחוק, מקום בו נאסר העישון והוחלו עליו הוראות החוק על תקנותיו. בסעיף 11 לתוספת, הרלוונטי לעניינינו, נקבע כי מקום ציבורי יהיה: "מסעדה, מזנון, בית קפה, לרבות כל בית אוכל אחר (כולם להלן – בית אוכל)...".

'אוויטה', טוענים הנתבעים, אינו **בית אוכל** אלא בר-לאונג'. במקום רחבת ריקודים, עיקר ייעודו בהשמעת מוסיקה מוגברת כמקובל בדיסקוטקים, הוא פועל בשעות הערב ומרבית פעילותו בלילה, ועוד כהנה וכהנה סממנים המאפיינים פאב, בר, מועדון ריקודים וכיוצא באלה – ולא בית אוכל. הגשת אוכל, טוענים הנתבעים, היא פרט משני וזניח (כלשון הנתבעים בכתב הגנתם) בפעילות המקום. חלק מהוויית הבילוי בפאבים, מועדונים וכיו"ב הוא העישון, ורבים מהמבלים בהם מעשנים כחלק מהבילוי במקום. הואיל וכך, לא הוחלו הוראות החוק על מקומות אלה, להבדיל מבתי אוכל למיניהם.

לאחר ששמעתי את טענות הצדדים בעניין זה החלטתי לדחות את טענת הנתבעים. מהראיות שהוצגו בפניי עולה ש"אוויטה" עונה על הגדרת "**בית אוכל**" בסעיף 11 לתוספת לחוק, וככזה, מהווה **מקום ציבורי**, שהעישון אסור בו.

התובע הגיש כראיה את תפריט המקום שהופיע בדף הבית של בית העסק כפי שזה פרסם אותו באתר המסעדות "ROL" באינטרנט. עיון בתפריט מוכיח שמדובר בבית אוכל לכל דבר ועניין. התפריט רחב ומגוון, ומציע ממנות ראשונות ועד קינוחים. לא ניתן לקבל את הטענה שמדובר בפעילות שולית. התפריט תואם את עדות התובע על האוכל המוגש במקום ועל כך שמדובר במסעדה לכל דבר. גם אם לצד האוכל המוגש מתקיימות הופעות מוזיקליות למיניהן, ערב קריוקי וכדומה, ואפילו אצא מהנחה שאין לסווג את המקום כמסעדה, בית קפה או מזנון, ודאי שאין בפעילות הנוספת במקום כדי לשלול את אופיו כבית אוכל לפי ההגדרה "כל בית אוכל אחר" שבסעיף 11 לתוספת. אעיר שסיווג המקום על ידי אקו"ם כפאב/בר (לצורך תשלום תמלוגים על שימוש בזכויות יוצרים) אין בו כדי להשליך על שאלת היותו של המקום "מקום ציבורי" כהגדרתו בחוק ובתוספת לו.

לפיכך, אני קובעת ש"אוויטה", במועדים הרלוונטיים לתביעה, היה מקום ציבורי כהגדרתו **בחוק הגבלת העישון במקומות ציבוריים**, ושככזה, חלות עליו הוראות החוק, על תקנותיו.

5. אין חולק (ר' גם דברי הנתבע מס' 4) שלפי הוראות החוק, העישון במקומות הציבוריים – בית אוכל במקרה זה – אסור, ושמהזיקיו נדרשים להציב שילוט מתאים ולאסור את העישון במקום.

אין מחלוקת גם על כך שאורחי "אוויטה" נוהגים לעשן במקום. השאלה היא האם הפרו הנתבעים חובותיהם כמחזיקי המקום ומפעיליו.

אני מקבלת את טענת הנתבעים שיכולת האכיפה שלהם, כמחזיקי המקום, אינה בלתי-מוגבלת, שעל פי החוק במתכונתו היום, לא מוטלת עליהם, למשל, החובה להעסיק סדרנים שיפקחו על האורחים, ושאינן בידיהם כלים לאכוף את האיסור על לקוחות סרבנים.

ואולם, מהראיות שהוצגו בפניי עולה שהנתבעים לא נקטו אפילו באמצעים המינימאליים הסבירים לאכיפת האיסור על העישון, ויתירה מזאת, עודדו במעשיהם את העישון במקום או, למצער, שידרו מסר כפול לבאי המקום.

ממצאים אלה עולים בעיקר מתוך עדות התובע ועדיו, מר אלון שטיבלמן וד"ר אבשלום זוסמן. עדויותיהם של כל השלושה היו כנות, אמינות ומשכנעות, וקיבלתי אותן במלואן:

- התובע ומר שטיבלמן העידו שבעלי המקום (חלק מהם) עישנו בו, לידם. אציין שהעובדה שנאסר על העובדים (מלצרים וברמנים – ר' תצהירו של מר אסף נימוי, מנהל משמרת במקום) לעשן במהלך המשמרת, אין בה כדי לסתור את עדותם של התובע ומר שטיבלמן על התנהגות בעלי המקום או על התנהגות שאר העובדים שלא במהלך עבודתם.
- מר שטיבלמן העיד שבאחד המקרים פנה למארכת בכניסה, ושלאחר שהפנה את תשומת ליבה לשלט האיסור על העישון שתלוי במקום השיבה לו שאמנם תלוי שלט, אבל בפועל מותר לעשן.
- ד"ר זוסמן העיד שבאחת הפעמים שבילה במקום עם התובע סירבו עובדי המקום, לפניית התובע, לבקש מהלקוחות להפסיק לעשן, ואמרו לתובע שיבקש בעצמו.
- התובע העיד שבמקום פזורות מאפרות. הטענה לא הוכחה.
- תקנות הגבלת העישון במקומות ציבוריים (קביעת שלטים), תשמ"ד-1984, שהותקנו מכוח החוק, מחייבות התקנת שלטים בגובה של 1.80 מטר עד 2.20 מטרים מהרצפה. השלט היחיד שהותקן ב"אוויתה" הותקן בגובה נמוך בהרבה מהנדרש, באופן שפוגם בהבלטתו. הנתבעים לא סתרו טענה זו של התובע, ולהפך: כך ניתן להתרשם גם מתמונת השלט שהציגו בפניי.

העדויות שהובאו מטעם הנתבעים לא סתרו, למעשה, את העובדות אותן תיאר התובע בתביעתו ושמסרו העדים מטעמו בעדויותיהם, והן התמקדו בעיקר בטענה לפיה "מחפש" התובע במכוון את האירועים שתוארו ואת הפרות החוק, ומנהל "מלחמה" יזומה ומכוונת כנגדם בעניין זה. כך, למשל, בחר, לפי הנטען, לשבת דווקא במקום בו רבו המעשנים גם כשניתן היה למצוא מקום ישיבה במקום חפשי יחסית מעישון. גם מר יוסי שריד, שהיה עד לאחד המקרים המנויים בתביעת התובע ושהובא מטעם הנתבעים, לא סתר את תיאור התובע את התנהגות הנתבע 3 באותו מקרה (המכונה "מקרה ב" בכתב התביעה), אלא העיד שבדיעבד הבין שהתובע כיוונו לביולו ב"אוויתה" דווקא מתוך מטרה לעורר פרובוקציה מכוונת. גם אם נכונים הדברים, אין בהם כדי לסתור או לשלול את האירועים אותם תיאר התובע, מהם עולה הפרה של הוראות החוק.

כאמור, העדפתי את עדויות התובע ועדיו וקיבלתי אותן במלואן. המסקנה העולה ממכלול הראיות היא, איפה, שהנתבעים, כמחזיקי המקום, הפרו את חובתם לאסור את העישון בו, פעלו בניגוד להוראות החוק ולרוחו ועודדו, במעשה ובמחדל, קיומו של מנהג זה.

6. הנתבעים הוסיפו וטענו שהתובע לא נהג בסבירות כדי להקטין את נזקיו ואף תרם לגרימתם, וכיוונו בעיקר לכך ששב וחזר לבלות ב"אוויתה" פעם אחר פעם, ובכך חשף עצמו לנזק שנגרם לו, לטענתו, בתוצאה מהעישון בסביבתו, וכן לכך שסיכל כל ניסיון פשרה שהוצע לו, כגון הקצאת שטח מסוים ללא מעשנים והכרזה עליו כאזור ללא עישון. איני מקבלת טענות אלה. אתחיל מהטענה השנייה דווקא – עמידת התובע על קיום החוק וסירובו להתפשר על קיום חלקי שלו אינה יכולה להיחשב כהתנהגות בלתי סבירה. אשר לחזרתו למקום בו נחשף לנזק –

התובע העיד כי "אוויתה" מהווה מקום בילוי לקהילה עליה נמנה הוא, ושמספר מקומות הבילוי המוצעים אינו רב. לפיכך, הבילוי במקום חשוב לו. לדבריו, ויתור על המאבק על זכותו לבלות ב"אוויתה" כשהוא חופשי מעישון משמעו להיות "תקוע בבית ולא יכול לצאת לבלות". קביעה לפיה ביקוריו החוזרים במקום תוך עמידה עיקשת על זכותו לאכיפת איסור העישון היא התנהגות בלתי סבירה, בנסיבות אלה, תשמיט את הקרקע תחת המטרה שלשמה נחקק חוק הגבלת העישון. הלוא זה נחקק על מנת לאפשר לכל אדם לבקר ולבלות במקומות ציבוריים ככל שיחפוץ מבלי שייאלץ להיחשף לנזק המצטבר בעקבות שאיפת עשן סיגריות. יש לזכור עוד, שבהפרת חובה חקוקה עסקינן. על כן, אני דוחה את טענות הנתבעים על תרומתו של התובע לנזקיו.

7. ובאשר לנזק – נראה שבמבחן ההסתברות הוכח שחשיפה לעשן הסיגריות עלולה לגרום, לנזק מצטבר הגם שקשה להוכיח את הנזק שנגרם ספציפית בכל חשיפה וחשיפה (ר' רע"א 9615/05 אירית שמש נ' פוקצ'טה בע"מ – צורף לכתב התביעה) בנוסף, עצם הימצאותו בקרבת העשן גרמה לתובע הרגשה רעה. מעבר לכך, לא הוכחה הטענה על אלרגיה ולא הוכח נזק רפואי קונקרטי מייד. כתב התביעה עוסק בארבעה מקרים בהם נחשף התובע לעישון כתוצאה מהפרת החוק.

8. בהתחשב בכל האמור לעיל, אני מחייבת את הנתבעים, יחד ולחוד, לשלם לתובע סך 2,500 ש"ח כפיצוי על נזקיו במקרים נשוא התביעה, כן ישלמו הנתבעים לתובע הוצאות משפט בסך 600 ש"ח. הסכום הכולל ישולם בתוך 21 יום שאם לא כן ישא הפרשי הצמדה וריבית, כחוק.

בקשת רשות ערעור לבית המשפט המחוזי – בתוך 15 יום מיום קבלת פסק הדין.

המזכירות תשלח העתק פסק הדין לצדדים.

ניתן היום, י"ז באב, תשס"ז (1 באוגוסט, 2007), בהיעדר הצדדים.

שופטת יעל אילני